

Werkplan: KD-2020-070 Effect nieuwe mosselpercelen op vispopulaties (BO-43-023.02-062)

Intro en Samenvatting

Intro

In het kader van het Mosselconvenant wordt er 850ha mosselpercelen aangelegd in de Waddenzee. Wat zijn de effecten van deze maatregel op natuurwaarden? Deze studie beoogt de vispopulaties vast te stellen voorafgaand aan de aanleg van de percelen (T0). Kennis die hiermee vergaard wordt is relevant in het kader van het Convenant Transitie Mosselsector en Natuurherstel Waddenzee.

Samenvatting

In het kader van het Mosselconvenant wordt er 850ha mosselpercelen aangelegd in de Waddenzee. Deze schaalgrootte kan effect hebben op populatieniveau van soorten die aangetrokken worden door het hardsubstraat dat de mosselpopulaties bieden. De rol van hardsubstraat voor vispopulaties is tot op heden onderbelicht gebleven. De huidige kennisvraag richt zich op het vaststellen van vispopulaties in deze gebieden voorafgaand aan de aanleg van de percelen (T0). De kennisvraag is urgent omdat de percelen naar verwachting dit najaar in gebruik genomen zullen worden. Kennis die hiermee vergaard wordt is relevant in het kader van het Convenant Transitie Mosselsector en Natuurherstel Waddenzee.

Vraagstelling

Achtergrond / Context

In 2008 is het Convenant transitie Mosselsector en Natuurherstel Waddenzee (kortweg Mosselconvenant) gesloten tussen het ministerie van LNV, de mosselsector en natuurorganisaties. Het Mosselconvenant heeft als doel de alternatieven voor de mosselzaadvisserij te vinden, de reguliere bodemzaadvisserij af te bouwen naar nul en daarmee ook de mosselkweek te verduurzamen. In het kader van de uitwerkingsafspraken zijn afspraken gemaakt over de optimalisatie van de kweekpercelen. Dit houdt o.a. in dat bestaande percelen opnieuw worden begrensd en beperkt nieuwe percelen worden aangelegd op locaties waar nu geen kweek plaats vindt. De schaalgrootte van deze beheersmaatregel is van dien aard dat te verwachten valt dat deze effect kan hebben op populatieniveau van soorten die aangetrokken worden door het hardsubstraat dat de mosselpopulaties bieden. Deze geassocieerde soorten betreffen bodemdieren maar mogelijk ook vissoorten. De optimalisatie is een unieke situatie (de laatste optimalisatie dateert van 1995), en kan benut worden om inzicht in de rol van mosselpercelen op vispopulaties en bodemdiergemeenschappen te verbeteren. Het totale areaal aan mosselpercelen in het sublitoraal van de Waddenzee is substantieel t.o.v. de natuurlijke schelpdierbanken, en daarmee naar verwachting ook voor het belang voor geassocieerde soorten. De rol van hardsubstraat voor vispopulaties is tot op heden onderbelicht gebleven. Er is recent een Waddenfondsproject SWIMWAY gestart dat zich richt op wat de functie van natuurlijke schelpdierbanken is voor vissen. Er wordt momenteel gewerkt aan een nieuw Waddenfondsvoorstel welke enerzijds gericht is op de evaluatie van de maatregel 'aanleg nieuwe percelen' en anderzijds aandacht is voor verdere verduurzaming van mosselkweek. Het in ontwikkeling

Wageningen Marine Research

DATUM
27 juli 2020

POSTADRES
Postbus 68
1970 AB IJmuiden

BEZOEKADRES
Haringkade 1
1976 CP IJmuiden

Ankerpark 27
1781 AG Den Helder

Korringaweg 7
4401 NT Yerseke

INTERNET
www.wur.nl/marine-research

E-MAIL
marine-research@wur.nl

TELEFOON
+31 (0)317 48 09 00

KvK NUMMER
09098104

IBAN CODE
NL 73 RABO 0373599285

CODE BIC/SWIFT ADDRESS
RABONL2U

BTW NR
NL 8113.83.696.B16

Wageningen Marine Research levert met kennis, onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek en advies een wezenlijke bijdrage aan een duurzamer, zorgvuldiger beheer, gebruik en bescherming van de natuurlijke rijkdommen in zee-, kust- en zoetwatergebieden.

zijnde nieuwe Waddenfondsvoorstel kan gezien worden als een aanvulling op de Waddenfonds projecten Swimway en Waddenmozaïek, waarbij dit voorstel de kans biedt om veel grotere oppervlaktes (totaal 850ha aan nieuwe percelen) te onderzoeken dan de voorziene plots in de Waddenfondsprojecten (max 10 m²). Omdat de ingebruikname van percelen is voorzien in het najaar van 2020, is het vanuit de tijdspanne voor het schrijven van het voorstel niet mogelijk de situatie voor aanleg van percelen (T0) op te nemen. De T0 situatie voor bodemdiergemeenschappen is reeds uitgevoerd. Voor de vispopulaties is er nog geen T0 studie uitgevoerd.

De huidige kennisvraag is er op gericht in kaart te brengen welke vispopulaties aanwezig zijn op locaties waar nieuwe percelen aangelegd worden, om zo in de toekomst vast te kunnen stellen wat de effecten zijn geweest van de opgenomen maatregelen (in het Mosselconvenant) op de natuurwaarden van de Waddenzee.

Probleemstelling

Om (beheers)maatregelen te kunnen evalueren is het van belang de natuurwaarden van de Waddenzee voor en na de maatregel goed in beeld te hebben. In het najaar zullen 850ha aan nieuwe mosselpercelen in gebruik genomen gaan worden. Effecten van deze maatregel op het bodemleven zijn in een ander project belegd. De rol van percelen voor vispopulaties is onbekend, maar er is recent steeds meer aandacht voor de rol van hardsubstraat voor vissen. Effecten van de aanleg percelen op de vispopulaties is dan ook van belang. Deze kennisvraag is gericht op de vraag hoe de vispopulaties er uit zien in de situatie voordat er percelen aangelegd zijn.

Projectdoelstelling

Vaststellen van de vispopulaties op locaties in de Waddenzee waar nieuwe mosselpercelen aangelegd zullen worden. Deze studie betreft de situatie voor aanleg van de percelen (T0). In latere fases (andere projecten) zal de situatie na aanleg bepaald worden. Er is urgentie om deze T0 deze zomer uit te voeren omdat de percelen naar alle waarschijnlijkheid dit najaar in gebruik genomen zullen worden.

Uitvoering

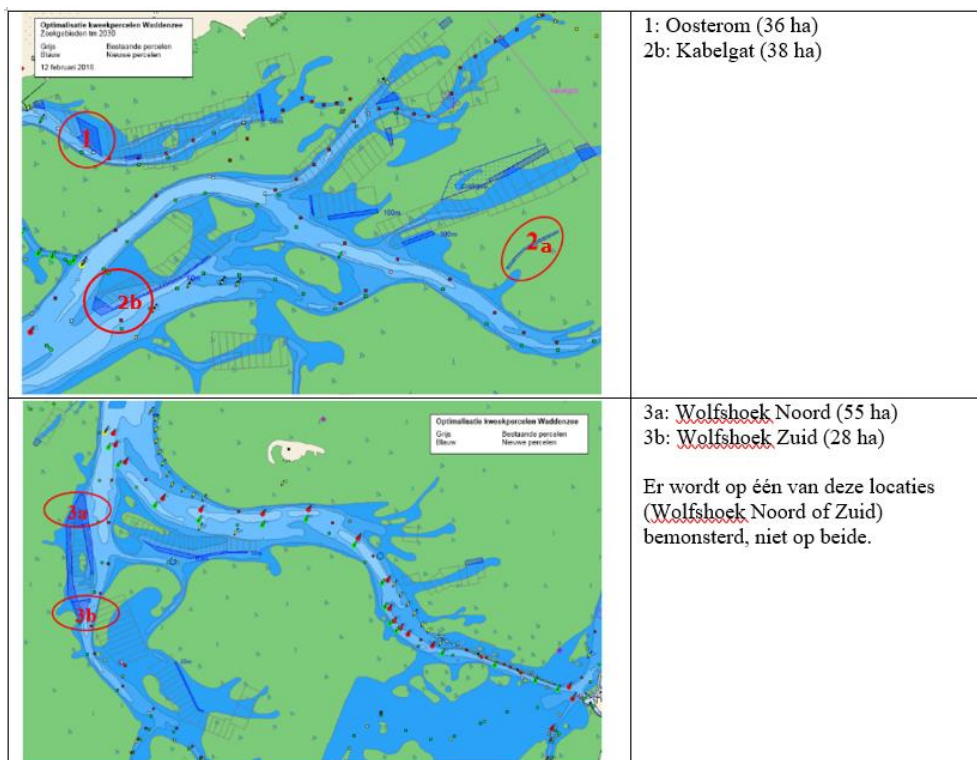
Werkwijze

Veldstudie met zowel passieve vistuigen als gesleepte vistuigen om de vissen die op de bodem en in de waterkolom leven in kaart te brengen.

Veldwerk moet in augustus en/of september uitgevoerd worden om zo goed mogelijk aan te sluiten bij de ecologie van de vispopulaties en om vergelijking met andere studies in deze periode (DFS, SWIMWAY) mogelijk te maken.

Bemonsteringlocaties

Voor deze monitoring worden twee schepen ingezet: het ene schip voor bemonstering met de mosselkor met omhullingskuil, en het andere schip voor het uitzetten van kubben. In 2020 zal de monitoring in augustus en/of september plaatsvinden waarbij de bemonstering twee weken duurt: één week voor het uitzetten en weer binnenhalen van de kubben, en één week voor het bemonsteren van de locaties met de mosselkor met omhullingskuil. Het gaat om de volgende vijf locaties in de Waddenzee: Oosterom, Kabelgat, Wolfshoek, Westkom West en Scheer (Figuur 1). Een overzicht van waar de locaties zijn gelegen in de Waddenzee wordt weergegeven in Figuur 2.

Methoden

Mosselkor (met omhullingskuil)

Een visser wordt ingehuurd om de trekken met de mosselkor te kunnen uitvoeren. Het plaatsen van de omhullingskuil op de mosselkor heeft als doel het vangen van vissoorten die in het gebied aanwezig zijn. Met de commerciële mosselkor (met omhullingskuil) worden per perceel/locatie ca. 2-3 trekken uitgevoerd, afhankelijk van de grootte van het perceel. De kor wordt over een afstand van 50-200m voortgetrokken, afhankelijk van de grootte van het perceel.

De maximale duur van de activiteit in het gebied (per perceel) is ca. 2 uur. De vangst verwerken we zo snel mogelijk en gaat dan weer levend over boord.